

ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING AKADEMIK YOZUV DARSLARIDA QO'LLANILISHI

TATU, Gayubova K.A.

Zamonaviy iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlar umumta'lim maktablari bitiruvchilariga yangi talablarni qo'yadi: ular tez o'qitilishi, moslashuvchan bo'lishi, muloqot qobiliyatiga ega bo'lishi, nostandart qarorlar qabul qilishi, ijodiy fikrlashi va axborot makonida harakat qilishi kerak. Shubhasiz, zamonaviy o'qituvchi vaqtga mos kelishi va yangi ta'lim texnologiyalariga ega bo'lishi kerak.

Zamonaviy ta'lim o'qituvchidan kasbiy ko'nikmalarni talab qiladi. Texnologiya darslarida o'qituvchi turli xil zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishi mumkin: kollektiv o'qitish usuli, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, loyiha o'qitish usuli, muammoli va modulli o'qitish, o'yin texnologiyasi, sog'liqni saqlash texnologiyalari. Ushbu texnologiyalardan foydalanish darsni qiziqarli, rivojlantiruvchi va federal davlat ta'lim standarti talablariga javob beradi.

Kollektiv o'qitish usuli-bu har kim har kimga o'rgatadigan texnologiya. Bolalar juftlikda, guruhlarda, individual ravishda ishlaydi. Ushbu texnologiyada dars davomida yangi materialni kichik individual tugallangan qismlarga bo'lish kerak. Sinf o'quvchilari bir guruhda ham, bir nechta guruhda ham ishlashlari mumkin, barchasi sinfdagi o'quvchilar soniga bog'liq. Eng yaxshi variant - guruhda-4-6 talaba. Bu juftlikda to'liq ishlashga imkon beradigan juft sonli bolalar.

Oldindan talabalarga dars mavzusi bo'yicha yangi materiallar beriladi, ular o'quvchilar o'rganishi kerak bo'lgan kichik, to'liq qismlarga bo'linadi. Parchalar soni guruhdagi o'quvchilar soniga mos kelishi kerak. Ikki guruhda parchalar mos ravishda bir xil. Darsning birinchi bosqichida bolalar o'rganilgan ma'lumotlarni almashish orqali materialni o'rganadilar: ular dinamik juftlikda ishlaydi, guruhning har bir a'zosiga o'z materiallarini aytib beradi, ya'ni agar guruhda 6 ishtirokchi bo'lsa, talaba o'z materialini 5 marta aytib berishi kerak. Bu vaqtda bolalarga

suhbatdoshni almashtirish uchun ofis atrofida erkin harakatlanishga, bir joydan ikkinchi joyga o'tishga ruxsat beriladi.

Darsning keyingi bosqichida siz talabalarni guruhda ishlashga va biron bir muammoni hal qilishga taklif qilishingiz mumkin. Vazifalar juda boshqacha bo'lishi mumkin: xatolarni toping, juftlikni toping va hokazo, keyingi bosqich talabalarni alohida ishlashga taklif qiladi: harakatlar rejasini tuzing, materiallarni tanlang va hokazo, so'ngra guruhda o'z variantlarini muhokama qiling va taklif qilingan barcha variantlardan eng yaxshisini tanlang. Albatta, ushbu darsning ajralmas bosqichi dars mavzusini, uning maqsadlarini aniqlash, aks ettirish, o'zini o'zi qadrlash va o'zaro baholashdir. Buning uchun darsda darsning barcha bosqichlari va ularning har biri uchun baholash mezonlari kuzatiladigan baholash varaqasi ishlab chiqilishi kerak.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari texnologiya darslarida qo'llaniladi va darsga yorqinlik va o'ziga xoslikni olib keladi. Taqdimotlar va elektron ta'lim resurslari bugungi kunda darsni o'tkazishda bevosita yordamchidir. Bular multimedia taqdimotlari, videolar, musiqiy hamrohlik, turli xil Internet manbalari. Bularning barchasi o'quvchilarning bilim faoliyatini faollashtiradi, mavzuni o'rganishga undaydi. Darsda kompyuter yordamida siz turli xil dasturiy ta'minot va Internet resurslaridan foydalangan holda turli xil murakkablikdagi o'yinlarni va dars mavzusidagi talabalar uchun turli xil vazifalarni ishlab chiqishingiz mumkin.

Shunday qilib, testlarni ishlab chiqish uchun siz My Test dasturidan foydalanishingiz mumkin. MyTestX-bu kompyuter sinovlarini yaratish va o'tkazish, natijalarni to'plash va tahlil qilish, testda ko'rsatilgan shkala bo'yicha baholash uchun dasturlar tizimi (talabalarni sinash dasturi, test muharriri va natijalar jurnali). Dastur engil va ulardan foydalanish oson. Barcha o'qituvchilar va talabalar uni tez va oson o'zlashtiradilar. Testlarni yaratish uchun do'stona interfeysga ega juda qulay test muharriri mavjud. Deyarli har qanday fan o'qituvchisi, hatto boshlang'ich darajadagi kompyuterga ega bo'lsa ham, MyTestX dasturi uchun o'z testlarini osongina tuzishi va ularni darslarda ishlatishi mumkin. MyTestX dasturi

o'nta ish turi bilan ishlaydi: bitta tanlov, ko'p tanlov, ketma-ketlik tartibini belgilash, muvofiqlikni belgilash, bayonotlarning haqiqati yoki yolg'onligini ko'rsatish, raqamni qo'lda kiritish, matnni qo'lda kiritish, rasmdagi joyni tanlash, harflarni qayta tartiblash, bo'shliqlarni to'ldirish (MyTestXPro). Sinovda siz har qanday turdagi har qanday miqdordan foydalanishingiz mumkin, faqat bittasi mumkin, siz bir vaqtning o'zida hamma narsani qilishingiz mumkin. Javobni tanlash bo'yicha topshiriqlarda (bitta, ko'p tanlov, tartibni ko'rsatish, haqiqatni ko'rsatish) siz 10 tagacha (shu jumladan) javob variantlaridan foydalanishingiz mumkin. Har bir topshiriq uchun siz qiyinchilikni belgilashingiz mumkin (to'g'ri javob uchun ballar soni), maslahat qo'shishingiz mumkin (ko'rsatuv jarima ballari uchun bo'lishi mumkin) va to'g'ri javobni tushuntirishingiz mumkin (o'quv rejimida xato bo'lsa ko'rsatiladi), boshqa parametrlarni sozlang... Vazifa savolining bir nechta variantlaridan foydalanish, talabalar uchun topshiriqlar namunasini yaratish, topshiriqlar va javob variantlarini aralashtirish qulay. Bu bir nechta test topshiruvchilar tomonidan bir xil testni topshirishda yoki testni qayta topshirishda aldash imkoniyatini sezilarli darajada kamaytiradi. MyTestX - da siz 2 dan 100 ballgacha bo'lgan har qanday baholash tizimidan foydalanishingiz mumkin. Baholash tizimi va uning sozlamalari test muharririda o'rnatilishi yoki o'zgartirilishi mumkin. Sinov darsning boshida ham qo'llanilishi mumkin – uy vazifasini tekshirish uchun, darsning o'rtasida – ma'lum bir bosqichda bilimlarni o'zlashtirishni tekshirish uchun, shuningdek dars oxirida-dars mavzusi bo'yicha bilimlarni o'zlashtirishni tekshirish uchun. Dasturiy ta'minotdan foydalanishdan tashqari, siz darsda ishlash uchun turli xil Internet manbalaridan foydalanishingiz mumkin. Resurs qiziq Learningapps.org. Resursda siz mavzu bo'yicha tayyor vazifalarni ko'rib chiqishingiz, shuningdek taqdim etilgan shablonlardan foydalangan holda o'zingiznikini ishlab chiqishingiz mumkin. Buning uchun siz saytda ro'yxatdan o'tishingiz kerak. Ushbu resurs yordamida siz turli darajadagi murakkablik va xarakterdagi vazifalarni ishlab chiqishingiz mumkin. "Er-xotinni toping", "tasniflash", "rasmlarni saralash", "Krossvordlar", viktorinalar, jumboqlar, "kim millioner bo'lishni xohlaydi" o'yini va boshqa ko'plab narsalar bolalarni

darsda qiziqtiradi. Bolalarning qobiliyatlarini hisobga olgan holda va shunga mos ravishda turli darajadagi bolalar uchun vazifalarni ishlab chiqishda – har bir talaba darsda muvaffaqiyatli bo‘ladi, ya’ni u mavzuga qiziqadi. Ushbu tabiatning vazifalari darsning har qanday bosqichida qo‘llanilishi mumkin. Dars mavzusini aniqlash, o‘rganilgan materialni birlashtirish va takrorlash, taxminlarni ilgari surish, yangi materialni o‘rganishda.

Texnologiya darslarida raqamli uskunalardan foydalanish o‘qituvchining darsga yuqori tayyorgarligini, darsning yangi materialini mobil ravishda taqdim etish orqali darslarda vaqtdan oqilona foydalanishni ta'minlaydi, talabalarning fan bo'yicha darslarga yuqori motivatsiyasini, bir nechta talabalarning bitta topshiriq, muammo ustida ishlash qobiliyatini ta'minlaydi. Talabalar o'zlarining ish tajribalarini, yutuqlarini individual ravishda ham, guruhda ishlashda ham namoyish etish imkoniyatiga ega. Darsdagi interaktiv doska yoki prefiks darsda ishlash uchun katta imkoniyatlar ochadi. Darslarda mavzularni o‘rganayotganda siz darsning turli bosqichlarida topshiriqlar bilan interfaol taqdimotlardan foydalanishingiz mumkin: o‘rganilgan materialni takrorlash, yangi materialni o‘rganish paytida, shuningdek uni birlashtirish uchun.

Yangi atamalarni o‘rganish uchun mantiqiy fikrlashni, vizual xotirani rivojlantirishga yordam beradigan harflardan vazifalar qo‘llaniladi. Panellarni tuzish, ranglarni tanlash, juftlarni tanlash, jumboqlar va boshqalar bo'yicha topshiriqlar talabalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishga imkon beradi. Texnologiya darslarida zamonaviy texnologiyalardan biri bu loyiha faoliyati. Loyiha faoliyati o‘qituvchi rahbarligida talaba tomonidan yangi mahsulotni ishlab chiqish va ishlab chiqarishdan iborat bo‘lib, asta-sekin talabaning mustaqil faoliyatiga o‘tadi.

Mahsulotni ishlab chiqarishda talaba mahsulotni loyihalash, modellashtirish, ishlab chiqarish, tahlil qilish, baholash, o‘zgartirish, sozlash, turli xil uskunalarda ishlashni o‘rganadi. Loyiha ustida ishlayotganda, talaba o‘z faoliyati mahsulotini eng kichik tafsilotlarigacha o‘ylab ko‘rishi, mahsulotning eskizini chizishi kerak, uning asosida chizma qurishi, uni modellashtirishi, ishlov berishning

maqbul usullarini topishi, mahsulot ishlab chiqarishi, hujjatlarni rasmiylashtirishi kerak. Talaba ijodiy va tadqiqot loyihasi ustida ishlay olishi, birining boshqasidan farqi nimada ekanligini tushunishi kerak.

Ijodiy loyiha ikki qismdan iborat: mahsulot ishlab chiqarish va mahsulot uchun hujjatlarni ishlab chiqish. Tadqiqot loyihasi tanlangan mavzu bo'yicha har qanday tadqiqotni o'z ichiga olishi kerak va bu nafaqat so'rovlar va so'rovnomalar, balki turli manbalardan ma'lumot qidirish, odamlar bilan suhbatlar, muzeylarga, ko'rgazmalarga tashrif buyurish, tanlangan loyiha mavzusi bo'yicha to'plangan ma'lumotlarni tahlil qilish. Dastur bo'yicha texnologiya darslarida talaba yiliga mavzu bilan bog'liq har qanday mavzu bo'yicha bitta loyihani amalga oshirishi kerak. Talaba o'qituvchi bilan birgalikda loyiha mavzusini o'zi tanlashi mumkin. O'qituvchi o'z yoshiga mos keladigan turli sinf o'quvchilari uchun ijodiy va ilmiy loyihalarning taxminiy mavzulari ro'yxatini tuzishi kerak. Talabalar tomonidan loyiha yakka tartibda ham, juftlik va guruhlarda ham amalga oshiriladi. Darsda talabalar uni bajarish uchun ajratilgan vaqt etarli emasligi sababli loyihani sifatli bajarishlari mumkin emas, shuning uchun loyihani bajarish uy vazifasini bajarish kabi to'garakda yoki uyda davom etadi.

Muammoli ta'lim (muammoli ta'lim texnologiyasi) deganda o'qituvchi rahbarligida talabalar ongida muammoli vaziyatlarni yaratishni va ularni hal qilish uchun talabalarning faol mustaqil faoliyatini tashkil etishni o'z ichiga olgan o'quv jarayonini tashkil etish tushuniladi, natijada bilim, ko'nikma, ko'nikmalarni ijodiy o'zlashtirish va aqliy qobiliyatlarni rivojlantirish. Hal qilinayotgan muammolarning mazmuniga ko'ra muammoli ta'limning uch turi ajratiladi: - ilmiy muammolarni hal qilish (ilmiy ijodkorlik) — nazariy tadqiqotlar, ya'ni. tinglovchilarga yangi qoida, qonun, dalillarni izlash va kashf etish; ushbu turdagi muammoli ta'limning asosi nazariy ta'lim muammolarini shakllantirish va hal qilishdir; - amaliy muammolarni hal qilish (amaliy ijodkorlik) — amaliy muammolarni izlash yechimlar, ya'ni. yangi vaziyatda, dizaynda, ixtiroda ma'lum bilimlarni qo'llash usuli; ushbu turdagi muammoli ta'limning asosi amaliy ta'lim muammolarini shakllantirish va hal qilishdir; - badiiy echimlarni yaratish (badiiy ijod) — rasm, o'yin, musiqa va

boshqalarni o'z ichiga olgan ijodiy tasavvur asosida voqelikning badiiy namoyishi.

Muammoli usullar-bu muammoli vaziyatlarni yaratishga asoslangan usullar, talabalarning faol bilim faoliyati, bilimlarni yangilash, tahlil qilish, individual faktlar va hodisalar ortida ularning mohiyatini, ularni boshqaradigan naqshlarni ko'rish qobiliyatini talab qiladigan murakkab masalalarni izlash va hal qilishdan iborat. Texnologiya darsida siz bolalar oldida nazariy va amaliy muammolarni qo'yishingiz mumkin. Masalan, dars boshida talabalardan biron bir qism yoki tugunni qayta ishlashni so'rang (ular hali ishlov berish bilan tanish emas). Ayni paytda bolalar o'zlari hal qila olmasliklarini tushunishadi, ular "buni qanday qilish kerak" muammosiga duch kelishadi juftliklar yoki guruhlarda ishlash muammoni hal qilishga va uni hal qilishning eng yaxshi variantini topishga imkon beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Shestak, V. P., & Shestak N. V. 2011). Ilmiy-tadqiqot kompetentsiyasini shakllantirish va "akademik yozuv". Rossiyada oliy ma'lumot, (12).
2. Smirnova N. V. universitetda akademik savodxonlik va yozish: nazariyadan amaliyotga //Rossiyada Oliy ma'lumot. — 2015. — №. 6.
3. Stepanov B. E. yana bir bor "akademik yozuv" haqida: akademik tanqidni tanqid qilish //Rossiyada Oliy ma'lumot. — 2012. — №. 7.
4. Chuykova E. S. Rossiyada akademik yozuvni o'qitishning uslubiy tizimini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari / / Boltiq gumanitar jurnali. 2018. T. 7. № 3 (24). 327-330-betlar.
5. Smirnova E. V. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositalaridan foydalanishda chet tilida yozma nutqni takomillashtirishning dolzarb jihatlari / / Baltiya gumanitar jurnali.